

STEPNÍ OSTROVY A SUCHÉ TRÁVNÍKY DUNAJOVICKÝCH KOPCŮ

Stepní ostrovy a suché trávníky Dunajovických kopců

Dunajovické kopce jsou národní přírodní památkou, která chrání kopcovitou oblast paralelně se táhnoucí s Pavlovskými vrchy. Mapovaným územím byla jižní část Dunajovických kopců, nacházející se nedaleko obce Novosedly.

Sledované území je budováno zejména vápnatými jíly s polohami vápnatých písků a štěrků a v severní části písky, štěrky se zpevněnými polohami pískovce, slepence. Jihovýchodně od svahu se nachází cihelna (obrázek 1), kde jsou těženy tmavě až světlešedé, kusovitě nebo blokově rozpadavé vápnitě jílovce až prachovce karpátu, odkryté v mocnosti kolem 30 m. V blízkosti se nachází firma Wienerberger, která materiál zpracovává a vyrábí cihelné bloky.

Obrázek 1: Cihelna

Na sledovaném svahu jsou vybudované agrární terasy, zachycené na obrázku 2. Podloží je pokryto úrodnou černozemí arenickou, která je využívána k pěstování vinné révy. V okolí rovinných ploch vinohradů se nachází neobdělávané příkré svah, kde se vytvořila různá sukcesní společenstva rostlin. Typickými jsou zde stepní druhy rostlin, přičemž mnohé z nich patří u nás k velmi vzácným. Stepi na jižní Moravu zasahují malými lokalitami. Tyto tzv. kontinentální stepi mírné zóny zaujímají velké rozlohy, jsou vázány na klima s nízkým ročním úhrnem srážek a chladnou zimou, s průměrnými teplotami hluboko pod nulou. Nám se podařilo najít na mezích agrárních teras (obrázek 3) například pelyněk pančičův, což jsou rostlina, které patří mezi tzv. panonské endemity, tudíž se vyskytuje pouze v několika lokalitách, a to konkrétně v srbské Vojvodině, panonské oblasti Rakouska a jižní Moravy.

Obrázek 2: Agrární terasy

Obrázek 3: Mez agrárních teras

Pozorované oblasti jsou tvořeny zejména svahy agrárních teras, které mají sklon více než 13° a řadí se tedy mezi příkré svahy. Tyto svahy jsou orientovány zejména jihozápadně a jižně. Na několika okrajích vinic se vyskytují i svahy, orientované na západ. Obecně lze říci, že většina jižních a jihozápadních svahů je pokryta zejména bylinným porostem, a to v rozmezí $\frac{1}{4}$ až $\frac{3}{4}$ pokrytí. (Obrázek 3) Často se na těchto svazích vyskytují skupiny keřů do výšky 2 metrů. V těchto místech byly také často zpozorovány nory od hlodavců (obrázek 4). Přemnožení hlodavců je v posledních dvou letech způsobeno mírnějšími zimami a nižším úhrnem srážek. Hlodavci přinášejí negativní dopady na zemědělskou úrodu.

Obrázek 4: Nory hlodavců

Na obrázku 5 lze vidět západně orientovaný svah, který je pokrytý z více než $\frac{3}{4}$ a to zejména dřevinami s výškou do 5 metrů.

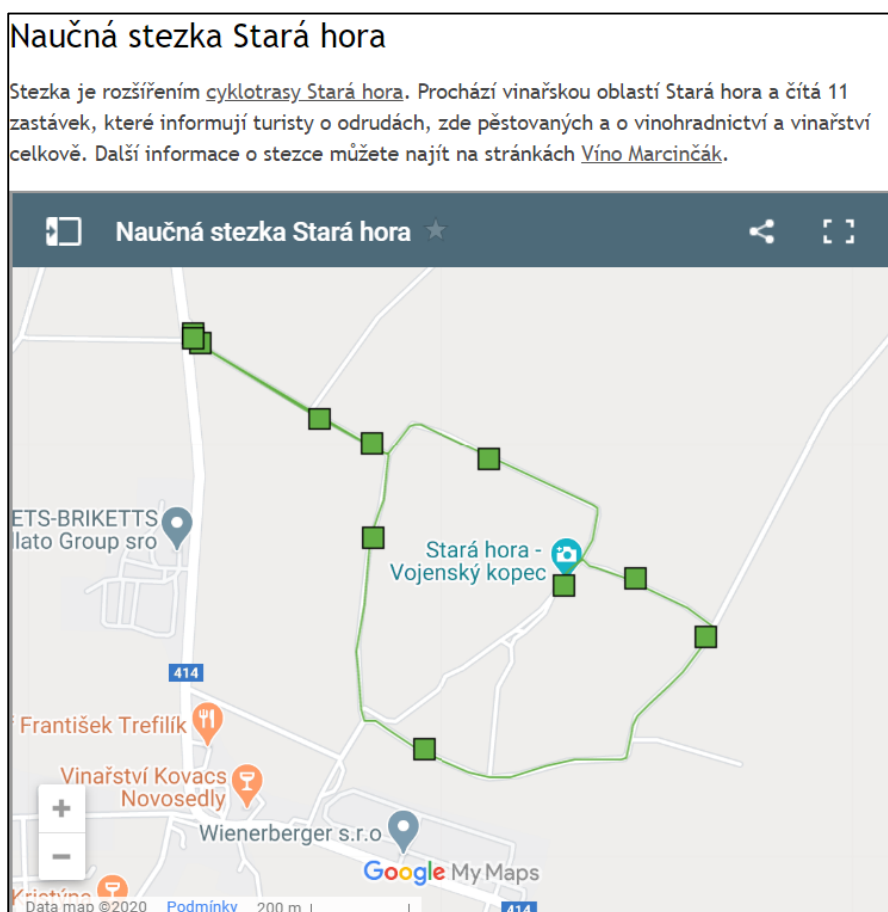

Obrázek 5: Bohaté západní svahy

Náměty pro terénní výuku ZŠ

Jelikož se v této lokalitě nachází vegetace, která je vázaná pouze na toto území, terénní výuka by se mohla věnovat tomuto tématu. Žáci by měli za úkol specifikovat stepi, jejich typickou vegetaci a způsoby, jakými se tyto xerothermní rostliny těmto suchým a teplým přírodním podmínkám přizpůsobují.

Při další aktivitě by se dalo využít naučné stezky v místě Staré hory (obrázek 8). Naučná stezka seznamuje návštěvníky nejprve s jednotlivými odrůdami vín a pěstováním vinné révy a dále popisuje lokalitu z hlediska geologie a vzniku Českého masivu a Západních Karpat (obrázek 10). Žáci by mohli dostat pracovní list s úkoly, vytvořenými na základě této stezky. Své poznatky by nakonec prezentovali svým spolužákům.

Obrázek 8: Naučná stezka Stará hora (<http://www.novosedly.eu/stranka/naucna-stezka-stara-hora.html>)

Obrázek 9: Mapa naučné stezky

Obrázek 10: Naučná tabule

Obrázek 6: Terénní výzkumnice s Pavlovskými vrchy

Obrázek 7: Terénní výzkumnice s Pavlovskými vrchy

Zdroje:

Databáze významných geologických lokalit: 636 [online]. Praha: Česká geologická služba, 1998 [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: [http:// lokality.geology.cz/636](http://lokality.geology.cz/636).

Pelyněk [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://botany.cz/cs/artemisia-panicii/>

Stepní ostrovy jižní Moravy [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/stepni-ostrovy-jizni-moravy-7853022>

